

SPOT svetovanje Koroška: Izplačila dela plače za poslovno uspešnost (t.i. 13. plača) za delavce v letu 2020 glede na Interventno zakonodajo

Delodajalci lahko delavcem v mesecu decembru tekočega leta izplačajo dodatke k redni letni plači v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih. Namreč 126. člen ZDR-1 omogoča, da je lahko sestavni del plače tudi plačilo za poslovno uspešnost, t.i. nagrajevanje delavcev kar prispeva k boljšemu poslovanju podjetja, saj s tem vzpodbuja njihovo pripadnost in motiviranost v podjetju.

Za izplačilo 13. plače delavcem s strani delodajalca pa morajo biti **izpolnjeni predpogoji**:

- Pravica do tega izplačil mora biti določena v splošnem aktu delodajalca, s katerim so delavci vnaprej seznanjeni in imajo hkrati vsi delavci pri delodajalcu pravico do izplačila dela plače za poslovno uspešnost.
- Izplačilo pridobijo tisti delavci, ki so imeli sklenjeno pogodbo o zaposlitvi na določen presečen dan v letu.
- Pravica tega dela izplačil je določena v kolektivni pogodbi, v kateri so določena merila za pridobitev pravice do tega izplačila.
- Izplačilo je lahko samo enkrat na leto.

Poleg omenjenega velja tudi, da mora podjetje v preteklem letu pozitivno poslovati in realizirati zastavljene cilje, namreč z izplačilom 13. plače podjetje **ne sme ogroziti poslovanja podjetja**.

13. plača se obravnava kot sestavni del plače in **za njo veljajo enaki pogoji kot za izplačilo redne plače** delavcem, torej se za njo obračuna akontacija dohodnine in prispevki za socialno varnost in je všteta v pokojninsko osnovo. 13. plača je **obdavčena kot dohodek iz delovnega razmerja**, pri tem pa velja, da je lahko izplačana skupaj z redno plačo ali pa tudi kasneje. Da 13. plača **ni obdavčena z dohodnino**, velja, če je njeno **izplačilo do višine povprečne plače**. V kolikor se želite izogniti plačilu dohodnine morate izplačilo 13. plače prestaviti na leto 2021. V primeru, ko vrednost 13. plače preseže vrednost povprečne plače, morate obračunati dohodnino in plačali jo boste **zgolj za znesek, ki presega vrednost povprečne plače**.

Tako kot vsako leto, tudi letos delavci nestrpno čakajo na izplačilo 13. plače. **Glede sprejetih interventnih ukrepov države Republike Slovenije zaradi posledic, ki jih je povzročila epidemija COVID-19 pa je marsikateri delodajalec v dvomih, ali lahko izplača 13. plačo svojim delavcem glede na to, da je njihovo podjetje bilo upravičeno do prejema pomoči države iz PKP paketov?**

Izplačilo 13. plače delavcem v letu 2020 **je mogoča ne glede na to, da je podjetnik bil upravičen prejema državne pomoči iz paketov PKP**. Slednje velja za željeno, namreč marsikateri delavec je moral biti za čas epidemije prisoten na delovnem mestu s čimer se je posledično izpostavil tveganju virusa, zato je 13. plača primerna oblika **nagrade delavcu od delodajalca**.

Ovire za izplačilo 13. plače ne predstavlja koriščenje pomoči iz naslova ukrepov, sprejetih z interventnimi ukrepi za zajezitev epidemije COVID -19, kjer je določeno, da morajo poslovni

subjekti vrniti prejeta sredstva finančne pomoči, ampak le v primeru izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 oziroma za leto 2020.

V nadaljevanju podrobneje opredeljujemo **izplačilo 13. plače glede na interventno zakonodajo**.

Interventni ukrepi, ki ciljajo na varstvo in ohranjanje zaposlitev oziroma zagotavljanje temeljne socialne varnosti so v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

99. člen Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 – ZZUOOP in 175/20 - ZIUOPDVE; v nadaljnjem besedilu: ZIUZEOP) ureja vračilo prejetih sredstev oziroma skupne pogoje za določena upravičenja, pri čemer vzpostavlja naknadni nadzor upravičenosti do pomoči, prejete na podlagi poenostavljenih postopkov in predhodnih ocen posledic zaradi epidemije virusa COVID-19. **Z določenimi izplačili namreč subjekt izkaže zmožnost pokrivanja posledic zaradi epidemije virusa COVID-19.**

Upošteva se spremenjeni 99. člen ZIUZEOP se morebitno vračilo prejetih sredstev **ne veže več na izplačila dela plač za poslovno uspešnost izplačana delavcem**. Skladno s spremembo so pogoji vračanja sredstev odvisni od ravnanja delodajalca, na katera je imel možnost s svojim ravnanjem in načinom poslovanja vplivati. Iz tega razloga vračilo sredstev v primerih povračila nadomestila višje sile in oprostitev prispevkov iz tega namena ter v primeru delne oprostitve prispevkov za zaposlene v zasebnem sektorju, ki delajo, ni več predvideno.

Delodajalec na odsotnost delavcev iz razloga višje sile ne more vplivati, temveč se ji mora prilagoditi, prav tako pa ne more vplivati na delno oprostitve prispevkov iz 33. člena, ki je avtomatska, hkrati pa je tudi zavezan k izplačilu kriznega dodatka. Kot izhaja tudi iz obrazložitve zakonskega predloga, je bil namen spremembe zagotoviti, da se delodajalce, ki uveljavljajo pravice, **na katere nimajo vpliva**, izključi iz obveznosti vračila, če delijo dobiček. Ureditev 99. člena ZIUZEOP se tako tudi ne veže več na 33. člen ZIUZEOP.

Vračilo sredstev pa je predvideno le v primerih, ko je subjekt uveljavil:

- povračilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo iz podpoglavja 1.1 tega zakona,
- oprostitve plačila prispevkov na podlagi 28. člena tega zakona v povezavi s povračilom nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in na podlagi 38. člena tega zakona ali
- izredno pomoč v obliki mesečnega temeljnega dohodka iz podpoglavja 1.3 tega zakona.

V skladu s spremenjenim 99. členom ZIUZEOP je vračilo prejetih sredstev predvideno v primeru, da je od uveljavitve zakona prišlo **do izplačila dobička, nakupov lastnih delnic ali lastnih poslovnih deležev, izplačil nagrad poslovodstvu oziroma dela plač za poslovno uspešnost**

poslovodstvu, izplačanih v letu 2020 (ne glede na to, na katero poslovno leto se nanašajo) oz. za leto 2020 (izplačana kadarkoli v oz. po letu 2020, nanašajo pa se na poslovno leto 2020).

Kot izhaja iz 126. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13-popr., 47/15 - ZZSDT, 33/16 - PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS in 81/19, v nadaljnjem besedilu: ZDR-1) je plačilo za poslovno uspešnost tudi sestavni del plače, **če je le-to dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi**.

13. plača ni določena z ZDR-1, se pa določa v **kolektivnih pogodbah** na ravni dejavnosti in v podjetniških kolektivnih pogodbah ali s pogodbo o zaposlitvi, zanjo pa se v pogovornem jeziku uporablja več izrazov, kot npr. božičnica, trinajsta plača, poračun.

Vsekakor pa je narava 13. plače odvisna od njene opredelitve v kolektivni pogodbi, ki zavezuje konkretnega delodajalca, ali konkretni pogodbi o zaposlitvi. Vsekakor pa 99. člen ZIUZEOP omejuje izplačila dela plač za poslovno uspešnost poslovodstvu, medtem ko zakon izplačil dela plače za poslovno uspešnost delavcem ne omejuje v smislu zahtev po vračilu sredstev.

Odločbe o vračilu prejetih sredstev bo izdajala Finančna uprava Republike Slovenije, ki ima glede na zakonsko novelo tudi širše pristojnosti glede nadzora nad uveljavljanjem pravic.

Aktualne objave lahko spremljate na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije, dosegljivo [tukaj](#), kjer vas še posebej opozarjamo na dokument »Vračila upravičenj po ZIUZEOP in ZIUOOPE- delodajalci«.

Za SPOT svetovanje Koroška
RRA Koroška d.o.o.:
Danijela Uran, podjetniška svetovalka

Ravne na Koroškem, 14.12.2020

Viri:

1. Pravno-informacijski sistem [online]. Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5944> (11.12.2020).
2. Uradni list [online]. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/knjigarna/knjiga/zakon-o-delovnih-razmerjih-zdr-1-2> (11.12.2020).
3. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (09.12.2020).
4. Ministrstvo za finance (09.12.2020).

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska Unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj www.eu-skladi.si